

Täysistunto

Torstai 7.9.2017 klo 16.02—19.24

18. Lakialoite laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Lakialoite LA 28/2017 vp Eva Biaudet r ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskustelu

17.57 Eva Biaudet r (esittelypuheenvuoro): Värderade talman! Under de senaste veckorna har vår nuvarande asylpolitik varit i brännpunkten i den offentliga debatten på många sätt. Först de fruktansvärda dåden i Åbo där en asylsökande knivhögg ett flertal kvinnor varav två dog, och som naturligtvis ledde till rädsla, ilska och många ännu obesvarade frågor. Denna veckas nyheter har varit avvisningsförfarandet för två familjer från Afghanistan i Mellersta Finland, där asylsökande och demonstranter hindrade polisen att verkställa avvisningen i det ena fallet i Jyväskylä och det andra i Kyyjärvi, där en far och ett dagisbarn togs i förvar medan mamman och en baby i familjen försvann.

I den här byggnaden vet vi också att en rad lagändringar har gjorts under de senaste två åren som en reaktion till de drygt 32 000 asylansökningar som Finland tog emot 2015. De ändringarna kunde inte hindra det som skedde i Åbo, och det är viktigt att vi är ärliga och konstaterar att kanske ingen lagändring eller ingen myndighetsinsats hade kunnat förhindra detta. Vi kan inte i alla lägen förhindra ondska.

Däremot anser vi i svenska riksdagsgruppen som gjort lagmotionen om ändringen av utlänningslagen att det är skäl — i ljuset bland annat av att småbarnsfamiljer nu utvisas till krigshärjade länder och våld — att ompröva beslutet att ta bort möjligheten till humanitärt skydd ur utlänningslagen. Det är viktigt att minnas att EU:s asylregelverk är en miniminivå som alla EU-länder förväntas acceptera, även de allra mest restriktiva såsom Ungern och Slovakien som denna vecka fick avslag på sitt besvär i EU-domstolen mot ansvarsfördelningsmekanismen i EU.

Kriterierna både för asyl och uppehållstillstånd på grund av skyddsbehov i 87 och 88 § i utlänningslagen är ytterst strikta och bygger på en detaljerad individuell prövning. Jag ställer mig frågande till om asyl- och uppehållstillstånd på grund av skyddsbehov egentligen ens skiljer sig från varandra när det gäller kriterierna och huruvida till exempel kvinnors ställning eller barnets bästa ens tillräckligt kan beaktas i dessa snäva ramar.

I jämförelse åtminstone med nordiska EU-länder är också vår praxis väldigt sträng. År 2016 var endast 27,4 procent av alla beslut positiva, 27,4 jämfört med 60 procent i Sverige och 72 procent i Danmark. Våra myndigheter och regeringen hävdar att våra tolkningar är i linje med dem i andra EU-länder, men våra siffror pekar på ett annat håll.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2017 vp

Tällä hetkellä Suomen turvapaikkalainsäädännön toimeenpano on varsin tiukka myös kansainvälisessä vertailussa. Maahanmuuttoviraston tilastojen mukaan 28 000 päätöksestä hakemuksiin kansainvälisestä suojelusta vuonna 2016 vain vähän yli 7 700 oli positiivisia, eli 27,4 prosenttia, kun vastaavat luvut Ruotsin kohdalla olivat 60 prosenttia ja Tanskan kohdalla 72 prosenttia. Vaikka meillä on eroavaisuuksia meidän maidemme välillä, niin erot ovat silti huomattavia.

Kynnys, jolloin joko turvapaikan tai toissijaisen suojelun edellytykset täyttyvät, on nyt erittäin korkea. Muun muassa sukulaisten sieppaukset, hakijaan kohdistuneet vakavat väkivallanteot tai kidutus tai toistuvat uhkaukset eivät Maahanmuuttoviraston tulkinnan mukaan muodosta perustetta suojelun myöntämiselle. Myös ilman huoltajaa tulleet alaikäiset turvapaikanhakijat saavat kielteisiä päätöksiä perheenjäsenten huolenpitoon vedoten, vaikkei perheenjäseniä ole mahdollista jäljittää. Turvapaikanhakijoiden kotimaan heikentynyttä turvallisuustilannetta ei ole pidetty perusteena tiukan soveltamiskäytännön muuttamiselle.

Voidaan siis perustellusti pelätä, että Suomen turvapaikkalainsäädäntö ja sen soveltaminen johtaa tilanteisiin, joissa kielteisen päätöksen saaneet henkilöt joutuisivat kotimaassaan erittäin vakavien oikeudenloukkausten kohteiksi, ja Suomi saattaa näin loukata eri ihmisoikeusvelvoitteista nousevaa palautuskieltoa. Suomen perustuslaissa tai tulkinnoissa Suomen kansainvälisistä ihmisoikeusvelvoitteista ei kuitenkaan ole tapahtunut mitään perustavanlaatuaista muutosta, joka oikeuttaisi oleskeluluvan suojelun epäämiseen tilanteessa, jossa henkilö on hengenvaarassa tai vakavien oikeudenloukkausten vaarassa kotimaassaan, vaikka tämä vaara ei olisi ulkomaalaislain nykyisen tulkintakäytännön mukaan tarkkaan yksilöitävissä.

Vi ser nu att ett allt större antal personer rätt till mottagningservice avbryts 30 dagar efter förvaltningsdomstolens beslut. En del av dem kunde troligen få uppehållstillstånd även genom beslut i besvärinstanserna om utlänningslagen gav en möjlighet till en individuell människorättsbaserad prövning där en helhetsmässig prövning av till exempel barnets bästa skulle vara möjlig.

Den situation vi har, med en växande skara förtvivlade individer och där polisen inte har en annan möjlighet att verkställa avvisningsbeslut, är ohållbar och omänsklig och inte i samklang med Finlands människorättsförpliktelser och humanitära ansvar. Avvisningar nu till exempel till Irak, där den irakiska regeringen enligt siffror från juni 2017 måste ta ansvar för 3,2 miljoner internflyktingar och 11 miljoner personer i behov av humanitär hjälp, innebär en betydande ytterligare börda.

Därför, värderade talman, bör utlänningslagen ändras på det sätt som föreslås i lagmotionen.

18.04 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tämä lakialoite on hieman erikoinen esimerkki siitä, että kun hallitus kerrankin tekee jonkin hyvän, kannatettavan ja vastuullisen päätöksen, joku oppositiosta onnistuu vastustamaan sitäkin. Muutoshan ei ollut käytännössä suuri mutta kuitenkin oikeansuuntainen.

Kansainvaelluksen maailmassa Suomella ei voi olla ylimääräisiä maahanmuuton veto-voimatekijöitä. Jo tällä hetkellä Euroopassa on liikkeellä sellaisia määriä sosiaaliperäisiä maahanmuuttajia, joista pienen osankaan elättämiseen resurssimme eivät mitenkään voi riittää. Humanitäärinen suojele oli mahdollista ja syytä poistaa ulkomaalaislaista juuri sik-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2017 vp

si, että se oli ylimääräinen niin sanottu Suomi-lisä, jota EU tai kansainväliset sopimukset eivät meiltä edellyttäneet. Jos se nyt palautettaisiin, se olisi kuin kutsu sellaisille, jotka eivät ole oikeutettuja turvapaikkaan tai toissijaiseen suojeluun. Ajatuskin on vastuuton.

Tämän lisäksi kummaksun suuresti aloitteen perusteluihin sisäänrakennettua epäluottamusta suomalaista oikeusvaltiota kohtaan. Sanotaan "perustelluksi", että "Suomen turvapaikkalainsäädäntö ja sen soveltaminen johtavat tilanteisiin, joissa kielteisen päätöksen saaneet henkilöt joutuisivat kotimaassaan erittäin vakavien ihmisoikeusloukkausten kohteeksi". Näin sanoo käytännössä koko RKP:n ryhmä, kuten myös vihjaa maamme virkamieskoneiston olevan poliittisesti ohjattu. Kuitenkin juuri eilen RKP oli mukana puoluejohtajien julistuksessa, jossa viestitettiin luottamuksesta oikeusvaltiota kohtaan. Miten asia nyt on? Kiistääkö RKP suomalaisen oikeusvaltion vai uskooko se sen toimintaan?

Arvoisa puhemies! Se, mitä voidaan perustellusti väittää, on, että Suomessa on vähintään eräs maailman anteliaimmista turvapaikkakäytännöistä ja että Suomessa on eräs maailman parhaista oikeusturvajärjestelmistä. Tämän yksinkertaisesti täytyy riittää. Henkilö, joka ei täällä suojelua saa, ei saisi sitä muualtakaan eikä sitä tarvitse. Minun mielestäni meidän kaikkien tulisi lähteä siitä, että turvapaikkajärjestelmä ei voi perustua mielivaltaan ja kokonaisten alueiden tai maiden lähtökohtaisesti vaaralliseksi julistamiseen vaan yksilökohtaiseen harkintaan. Tähän ei mielestäni tarvita ohituskaistaa periaatteellisista syistä, ja sen lisäksi ohituskaista olisi käytännössä täysin kestämaton.

18.07 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Viime päivien tapahtumat ovat ymmärrettävästi nostaneet fokukseseen palautukset nimenomaan Afganistaniin. On totta, että Afganistan on varmasti yksi maailman turvattomimmista maista ja Suomi on yksi maailman turvallisimmista maista. Se, että Afganistan on niin turvaton kuin on, ei kuitenkaan oikeuslaitoksemme tulkinnan mukaan tarkoita sitä, etteikö Afganistanissa olisi alueita, jonne voidaan turvapaikanhakijoita palauttaa tilanteessa, jossa heidän ei ole katsottu olevan turvapaikan tarpeessa, ja tilanteissa, joissa on katsottu, että myöskään toissijaisen suojelun kriteerit eivät heidän kohdallaan täyty.

Kun Afganistanin turvallisuustilanne kuitenkin on huono ja saattaa kehittyä vieläkin huonommaksi, on tärkeätä, että Maahanmuuttovirasto asiantuntijavirastona näissä asioissa hyvin tarkoin seuraa Afganistanin turvallisuustilannetta. Huomasin — olikohan tänä aamuna Aamu-tv:ssä — että viraston edustajat ovat myös henkilökohtaisesti menossa paikan päälle tilannetta arvioimaan, joka tutustuminen paikan päällä on varmasti hyvä lisä niihin arvioihin, mitä eri raporttien ja eri tahojen arvioiden perusteella Afganistanin tilanteesta tehdään. Tilannetta on tarkoin kyllä seurattava, ja varsinkin hazara-vähemmistön kohtalo ja kohtelu Afganistanissa on usein hyvin julmaa, ja joka tapauksessa heitä ahdistellaan afganistanilaisessa yhteiskunnassa, ja tätä on jatkunut jo vuosikausia. Kuten edustaja Räsänen kyselytunnilla toi esiin, niin varsinkin hazara-vähemmistöön kuuluvien turvapaikanhakijoiden kohdalla tarvitaan hyvin tarkkaa punnintaa ja herkkyyttä ymmärtää afganistanilaisen yhteiskunnan eri tilanteita.

Nyt edustaja Biaudet ja hänen ryhmätoverinsa esittävät muun muassa tähän tilanteeseen sopivaksi ratkaisuksi sen, että humanitäärisen suojelun kategoria palautetaan suomalaisen lainsäädäntöön. Haluan ensin todeta tästä terminologiasta sen, että mediassa usein puhutaan siitä, että Suomessa on poistettu humanitäärisen suojelu. No, ei todellakaan ole. Koko turvapaikka-asia, koko kansainvälinen suojelu perustuu humanitäärisen suojeluun. Meiltä ei ole poistettu humanitääristä suojelua. Sen sijaan meidän lainsäädännöstämme on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2017 vp

poistettu kolmas, erityinen kategoria turvapaikan ja toissijaisen suojelun lisäksi eli tämä niin sanottu humanitäärisen suojelun kategoria. Nyt edustaja Biaudet ja hänen ryhmätoverinsa esittävät sen palauttamista.

En ole tämän aloitteen kannalla ja kysynkin, missä muissa Pohjoismaissa tai missä muissa Euroopan unionin maissa on tällainen kolmas humanitäärisen suojelun kategoria, joka meillä Suomessa aikaisemmin oli. En ainakaan tiedä, että missään, vaan sikäli kuin tiedän, niin muut unionin maat, muut Pohjoismaat ovat tyytyneet niihin kahteen kategoriaan, jotka Suomenkin lainsäädännössä ovat, jotka kategoriat ovat siis varsinainen turvapaikka eli pakolaisstatus, jos henkilöä vainotaan, ja sitten niin sanottu toissijainen suojelu, jos henkilöä ei henkilökohtaisesti vainota mutta hänen palauttamisensa maahan voisi johtaa kuolemanrangaistukseen, kidutukseen, muuhun ihmisarvoa loukkaavaan kohteluun tai jos maan yleinen turvallisuustilanne on niin huono, että siitä seuraa hänelle henkilökohtainen riski joutua väkivallan kohteeksi. Kun tätä humanitäärisen suojelun kategoriaa ei ole missään muussa Suomeen rinnastettavassa maassa, niin en ymmärrä, miksi se pitäisi sitten Suomeenkaan palauttaa.

On ihan hyvä, että edustaja Biaudet kiinnitti huomiota niihin lukuihin, jotka kertovat ratkaisukäytännön mahdollisista eroista esimerkiksi eri Pohjoismaiden kesken. On hyvä, että Maahanmuuttovirastossa pyritäisiin arvioimaan, miksi prosentit myönnetyistä oleskeluluvista verrattuna kiellettyihin ratkaisuihin poikkeavat Suomessa muista maista, esimerkiksi muista Pohjoismaista tai Saksasta, sikäli ja silloin kun poikkeavat. Totta kai syynä voi olla juuri turvapaikanhakijoiden erilainen koostumus, mutta on hyvä selvittää näitä asioita.

Herra puhemies! Jos Suomi sisällyttäisi lainsäädäntöön oman erillisen humanitäärisen suojelun kategorian, uskon vakaasti siihen, että se johtaisi siihen, että meillä saisi kansainvälistä suojelua herkemmin ja matalammalla kynnyksellä kuin muista Pohjoismaista tai muista Euroopan unionin maista. On selvää, että tällainen matalamman kynnyksen mahdollisuus saada Suomesta oleskelulupa humanitäärisin perustein, tässä tapauksessa humanitäärisen suojelun kategorian perusteella, merkitsisi sellaista vetovoimatekijää juuri Suomen kohdalle, jota en pidä toivottavana.

Olemme joskus aikaisemmin edustaja Biaudet'n kanssa olleet eri mieltä siitä, oliko Suomessa loppuvuodesta 2015 joitakin erityisiä vetovoimatekijöitä, jotka johtivat siihen, että juuri Suomeen saapui esimerkiksi tuhansia nuoria irakilaisia miehiä, jotka saapuivat tänne useiden turvallisten maiden kuten Itävallan, Saksan, Tanskan ja Ruotsin halki. Olen edelleen täysin vakuuttunut siitä, että ellei olisi ollut esimerkiksi perheenyhdistämiseen liittyviä tai muita erityisiä vetovoimatekijöitä Suomen kohdalla, niin eivät nämä ihmiset olisi juuri tänne pohjan perälle Suomeen saakka tulleet.

Herra puhemies! Tästä asiasta riittäisi paljon ja pitkästi puhuttavaa, mutta kun aika kuluu, niin totean vain, että mielestäni meidän turvapaikkapolitiikkamme on hyvä olla linjassa muiden Euroopan unionin maiden kanssa — nyt tarkoitan mainstream-maita, en tarkoita Unkaria tai vastaavia — ja ennen kaikkea muiden Pohjoismaiden kanssa.

18.14 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää edustaja Zyskowiecia, joka kuitenkin suostui myöntämään, että Suomen käytäntö on tällä hetkellä kovin paljon tiukempi kuin muissa Pohjoismaissa ja että pitää selvittää, mistä se johtuu. Siinä mielessä kynnyshän meillä on huomattavasti korkeammalla kuin muualla ainakin lukujen muodossa. Siitä, mikä on se syy, meillä ehkä on sitten eri analyysi. Mutta mielestäni kysymys on todellakin ongelmallinen, jos me luulemme, että meillä on samat säännöt voi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2017 vp

massa kuin muissa maissa, ja silti meidän lukumme ovat niin täysin erilaiset. Meillä on niin kuin aivan täydentävät luvut, jos katsoo prosenttilukuja.

Mutta mielestäni on kysymys myös siitä, että tilanne on todella vaikea. Minä näen, että se tilanne, mikä oli 2015, oli poikkeuksellinen, mutta en myöskään näe sellaista vaihtoehtoa, että Eurooppa ei kantaisi vastuuta näistä hädässä olevista ihmisistä. Siksi on myös tärkeää pohtia sitä, miten voisimme jakaa vastuuta hädässä olevista ihmisistä paremmin, myöskin esimerkiksi heistä, jotka ovat Irakissa tai Afganistanissa. Toivottavasti tämä Afganistanin turvallisuusarvio [Puhemies koputtaa] muuttuu mitä pikimmin.

18.15 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Esitin puheenvuorossani itse asiassa edustaja Biaudet’lle yhden kysymyksen, ja kun hän otti vastauspuheenvuoron, niin odotin, että hän olisi vastannut kysymykseen. Eli missä muissa maissa on tällainen kolmas kategoria, humanitäärisen suojelun kategoria tai vastaava?

Mitä tulee näihin erilaisiin prosenttilukuihin myönteisistä päätöksistä, niin tämä edustaja Biaudet’n aloite on valmisteltu hyvin perusteellisesti ja ansiokkaasti, ja lähdin siitä, että siinä esitetyt luvut ovat varmasti oikeita, ja kun tällaisia lukuja on, niin on mielestäni hyvä ja asiallista selvittää, mistä nämä erot johtuvat. En ottanut varsinaisesti kantaa siihen, mistä ne johtuvat. Uskon, että siinä voi olla useampikin vaikuttava tekijä. Ennen kaikkea tietysti on kyse siitä, missä tilanteessa olevia turvapaikanhakijoita eri maihin tulee, koska jokaisen kohdalla tehdään yksilöllinen ratkaisu. Mutta eroja, joita on, on hyvä yrittää ymmärtää ja selvittää, mistä ne johtuvat.

18.16 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En muistanut vastausta juuri siihen kysymykseen, mutta mielestäni se relevantti osa on nimenomaan se, kun olemme vertailleet, miten se käytännössä toteutuu, että näyttää siltä — sitäkö en voi tietää, mutta näyttää siltä — kuin nämä meidän kaksi kategoriaa olisivat tiukentuneet myöskin sen jälkeen, kun me olemme poistaneet tämän kolmannen oleskeluluvan kategorian, koska näyttää siltä, kun katsoo lukuja, että ennen mahtui enemmän näihin kahteen ensimmäiseen. Siksi ei ehkä tuntunut niin relevantilta silloin, kun se poistettiin, mutta nyt näyttää siltä, että se on tiukentunut, ja samalla on huomattava osa, joka näyttää muissa Pohjoismaissa mahtuvan näihin kahteen ensimmäiseen kategoriaan, ja he saavat sitten oleskeluluvan sillä perusteella.

Työdyn siihen, että jos käytäntö muuttuu, niin se voi olla ihan hyvä ratkaisu, mutta jollei, niin sitten se kolmas antaa mahdollisuuden arvioida vähän laajemmin myöskin olosuh-teita, kuten lasten etua, [Puhemies koputtaa] kidutuksen mahdollisuutta ja niin edelleen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

18.18 Juho Eerola ps: Arvoisa puhemies! Ihan tähän alkuun haluan vastata tähän edustaja Zyskowiczin esittämään kysymykseen, johon edustaja Biaudet ei löytänyt vastausta: ei tällaisia maita Euroopassa ole.

Vasemmistoliiton, RKP:n, vihreiden ja SDP:n puoluejohtajat julkaisivat maaliskuussa yhteisen vetoomuksen tilapäisen oleskeluluvan saamiseksi vaihtoehtona näille pakkokään-nytyksille. Puoluejohtajat kuvailivat vetoomustaan inhimilliseksi. Muiden vain puhuessa on RKP lähtenyt nyt, kuten kuulimme, toimiin tämän asian edistämiseksi. Edustaja Biau-det esittää lakialoitteessaan, että niille henkilöille, joilla ei ole edellytyksiä saada turva-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2017 vp

paikkaa tai toissijaista suojelua, myönnettäisiin oleskelulupa humanitaarisen suojelun perusteella. Perusteeksi esitetään muun muassa mahdollista ympäristökatastrofia tai henkilön kotimaassa vallitsevaa turvallisuustilannetta.

Humanitaarinen suojelu poistettiin, kuten kuultiin, viime vuonna, ja nyt Biaudet väittää aloitteen esittelytekstissä, että nykytilanteessa Suomi saattaa loukata eri ihmisoikeusvelvoitteista nousevaa palautuskieltoa. Mutta mitä oli ulkomaalaislaissa ollut kirjaus humanitaarisesta suojelusta? Oliko se kenties ihmisoikeus? Oliko se jotain sellaista, mitä YK valvoo ja mitä toteutetaan jokaisessa sivistysvaltiossa? Vai oliko kenties niin, että tämä on ollut vain tällainen kansallinen käytäntö, joka on toiminut houkuttimena Suomeen kohdistuvalle turvapaikkaturismille ja houkuttimena, jonka perusteella on voinut saada oleskeluluvan tilanteissa, joissa maahan tullut henkilö ei muuten olisi täyttänyt näitä turvapaikan eikä edes toissijaisen suojelun edellytyksiä?

Hyvät edustajat, tämä humanitaarinen suojelu, kuten sanoin, on ollut Suomen kansallinen lupakategoria. Se ei ole mikään ihmisoikeus, eikä sillä ole ollut mitään tekemistä kansainvälisten sopimusten kanssa. Jos edellytyksiä turvapaikkaan tai toissijaiseen suojeluun ei ole, pitää henkilö kansainvälisten sopimustenkin perusteella palauttaa lähtöpaikkaansa. Tätä RKP:n lähes koko eduskuntaryhmän allekirjoittamaa logiikkaa voisi verrata tilanteeseen, jossa esimerkiksi minä haen vaikkapa aseenkantolupaa eikä sitä minulle katsota aiheelliseksi myöntää — sittenkö minulle pitäisi myöntää joku väliaikainen, toissijainen aseenkantolupa? Ei tietenkään.

Oikeus muuttaa Suomeen ilman laillista lupaa ei ole siis mikään ihmisoikeus. Kansallisella lainsäädännöllä ei pidä luoda eksklusiivisia ohituskaistoja Suomeen jäämiselle. [Jari Myllykosken välihuuto] Keinot, jotka tekevät laittomasta laillista, eivät olisi väärin ainoastaan suomalaista veronmaksajaa kohtaan, vaan antaisivat aivan väärän signaalin tänne pyrkiville ihmisille sekä asettaisivat oikeat pakolaiset eriarvoiseen asemaan. Minun näkemykseni mukaan tämä RKP:n lakialoite liittyy heidän tapaansa kosiskella omia kannattajiaan. Ruotsinkielisen väestön suhteellinen osuus vähenee jatkuvasti, ja nyt on löydetty uusi väylä kosiskella muuta kuin suomenkielistä väestöä.

18.22 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Puhuttaessa humanitaarisesta suojelusta on paikallaan hieman käydä historiaa läpi. Humanitaarinen suojeluhan oli Suomessa tässä aikaisemmassa tunnetussa muodossa voimassa vuosina 2011—2016. 2011 siksi, että silloin korkeimman hallinto-oikeuden tulkinta toissijaisen suojelun määritelmän laajentamisesta tuli voimaan, minkä jälkeen humanitaarisen suojelun kategoria on ollut myös myöntämisperusteissa paljon pienempi. Vuosien 2011 ja 2016 välisenä aikana ratkaistiin 50 567 turvapaikkahakemusta. Näistä humanitaarisen suojelun perusteella oleskeluluvan sai 439 henkilöä, siis 0,8 prosenttiyksikköä. 50 567:stä tällä kriteerillä oleskeluluvan sai 439, ja jos tästä luvusta nyt otetaan pois rauenneet hakemukset sekä myös tämä vuosi 2016, jolloin tämä kriteeri poistettiin, tällä perusteella oleskeluluvan sai 2,5 prosenttia hakijoista, jolloin tulemme siihen lopputulokseen, että vaikka meillä tälläkin hetkellä humanitaarinen suojelu olisi lainsäädännössä, me emme silti välttyisi siltä keskustelulta, jota me täällä käymme, koska raja vedetään aina johonkin. Kaikki eivät saa oleskelulupaa, ja silloin tulee aina se vaikea keskustelu siitä, mitä tehdään heille, jotka saavat kielteisen päätöksen. Kävisimme näitä Jyväskylän tapaisia keskusteluja joka tapauksessa, vaikka humanitaarinen suojelu olisi voimassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2017 vp

Sen takia näiden eri maiden välisten erojen suhteen kysymys kuuluukin: mitä on sitten tapahtunut tulkinnassa liittyen [Puhemies koputtaa] tähän toissijaiseen suojeluun, jonka pitäisi kattaa tämä vanha humanitaarisen suojelun kategoria?

18.24 Ville Tavio ps: Arvoisa puhemies! RKP:n kansanedustajien tekemässä lakialoitteessa helpotettaisiin turvapaikanhakijoiden oleskeluluvan saantia Suomesta. Perussuomalaisten mielestä turvapaikkapolitiikkaa tulee tehdä kansallisen edun näkökulmasta. On kansallisen etumme mukaista, että emme lisää järjestelmäämme yhtäkään uutta vetovoiimatekijää tai uutta väylää, joka lisäisi elintason perässä tapahtuvaa siirtolaisuutta. On edelleen olemassa realistinen riski, että vuoden 2015 kaltainen siirtolaisaalto kohtaa Suomea uudelleen. RKP ilmeisesti pyrkii tekemään kaikkensa, että näin tapahtuisi ja Suomi ajautuisi entistä syvemmälle kansalliseen katastrofiin.

On ikävää, että ruotsinkielistä rahvasta ja ruotsinkielistä identiteettiä puolustamaan perustetusta Suomen ruotsalaisesta kansanpuolueesta on tullut osa vihervasemmistoa. RKP:stä on tullut äänekäs elintasoperusteisen massamaahanmuuton edunvalvoja, joka tahtoo tehdä Suomesta koko maailman sosiaalitoimiston. [Perussuomalaisten ryhmästä: Käsittelemättä!] RKP:tä on usein moitittu kielipuolueeksi, mutta en tiedä, voiko enää sanoa, että RKP on kielipuolue, sillä RKP:n hallitusten ajamalla linjalla vieraskielisten määrä on ylittänyt reilusti ruotsinkielisten määrän Suomessa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Oh-hoh!] Sentään useat maamme isänmaalliset ruotsinkielisetkin ovat jo ymmärtäneet siirtyä perussuomalaisten äänestäjiksi, sillä olemme yhdessä Ruotsidemokraattien kanssa puolueita, jotka puolustavat yhteisiä pohjoismaisia arvoja ja pohjoismaista, vapaata elämäntapaa.

Maahanmuuttoa tulee tehdä hallitusti, suomalaisen yhteiskunnan turvallisuuden etuja silmällä pitäen. Hiljattain kumotun, ylimääräisen humanitaarisen suojeluperusteen palauttaminen takaisin lakiin olisi askel väärään suuntaan. Puheena olevan ylimääräisen suojeluperusteen edellytyksistä ei ole säädetty Euroopan unionin lainsäädännössä eikä pakolais-sopimuksessa, vaan sen taustalla oli Suomen oma epäonnistunut ratkaisu, joka onneksi saatiin kumottua hallituksessa perussuomalaisten ansiosta.

18.27 Anders Adlercreutz r: Värderade talman! Jos ihmisiltä maailmalla kysyttäisiin, mitkä pohjoismaiset arvot ovat — jotka edustaja Ville Tavio tuossa esitteli — niin sanoisin, että käsitys olisi varmaan aika kaukana siitä, mitä me kuvittelemme, että esimerkiksi ruotsidemokraatit edustavat. Vielä hetki sitten kuvittelin, että perussuomalaisetkin olivat tietyllä etäisyydellä ruotsidemokraateista. Olisi tietenkin hienoa, jos maailma olisi mustavalkoinen: olisi ihmisiä, jotka ovat selkeästi avun tarpeessa, ja ihmisiä, jotka selkeästi eivät ole. Mutta on olemassa se harmaa vyöhyke siinä välillä, johon meidän pitää myöskin ottaa kantaa, varovaisuusperiaatetta noudattaen.

Missä me olemme tänään? Pitkälti hallituksen toimenpiteiden johdosta meillä on yhteiskunnassa iso joukko paperittomia — ihmisiä, joita me emme voi palauttaa mutta jotka ovat yhteiskunnan ulkopuolella. Se on jossain määrin turvallisuusriski, ja jos me antaisimme meidän viranomaisillemme, Maahanmuuttovirastolle, muita työkaluja, tilanne olisi parempi. Jos meillä olisi tilapäiset oleskeluluvat vielä olemassa, se olisi yksi työkalu. Jos meillä olisi humanitaarinen suojelu, joka myöskin on tilapäinen, se olisi toinen työkalu. Tästä on kysymys.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2017 vp

Puhuttiin vetovoimatekijöistä. Tieteellisiä todisteita siitä, että tällaisia oikeasti on, on kohtalaisen vähän. Jos Suomi olisi ollut kohtuuttoman vetovoimainen 90-luvulla, jolloin Euroopassa oli 2,5 miljoonaa pakolaista Jugoslavian kriisin jälkeen, heitä olisi kyllä tänne tullut — mutta eipä tullut. Vuosien 2015—2016 kriisin aikana Ruotsiin tuli 160 000, tänne tuli 32 000. Emme me olleet Ruotsiin verrattuna siinä tilanteessa erityisen vetovoimaisia. [Juho Eerolan välihuuto] Eli uskomus siitä, että vetovoimatekijät ratkaisevat tämän pelin, ei perustu tieteelliseen faktaan tai tilastoihin. [Puhemies koputtaa]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Jos edustaja haluaa jatkaa, hän voinee siirtyä puhujapönttöön, olkaa hyvä. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Kuten kollegaedustaja Biaudet, minäkin olen iloinen siitä, että edustaja Zyskowiec nosi esille sen tosiasian, että Suomen käytännöt suurelta osin poikkeavat muiden Pohjoismaitten käytännöistä. Numerot löytyvät ihan selkeästi tuosta paperista. Mutta ne poikkeavat vuodesta toiseen myöskin täällä Suomessa. Vuonna 2015 hyväksyttiin noin 80 prosenttia irakilaisten turvapaikkahakemuksista. Seuraavana vuonna luku oli ajoittain lähes 15 prosenttia eli huomattavasti matalampi. Tänään se on noin 40. Jos on tällaisia heittoja, on syytä pohtia sitä, ovatko Maahanmuuttoviraston resurssit oikeat, kohdistuuko siihen kenties poliittista ohjausta, mikä on päätösten laadun taso. Keskustelin erään perussuomalaisen kanssa, joka sattumoisin työskentelee aika paljon näitten asioiden kanssa, ja hän oli sitä mieltä, että näissä on räikeitä virheitä ja että näistä päätöksistä meille koituu suurta harmia tulevaisuudessa — asiat eivät pidä paikkansa, päätöksiä tehdään väärin perustein. Eli kehottaisin, että hallitus katsoo Maahanmuuttoviraston resursointia.

Kun oltiin hallintovaliokunnan kanssa Maltalla ja Sisiliassa Italiassa, EASOn eli Euroopan turvapaikkaviraston — jos sen nyt oikein käännän suomeksi — edustaja oli ihmeissään Suomen tilanteesta: mistä voi johtua, että Suomessa siinä tilanteessa irakilaisten hyväksymisprosentti oli alle 20:n, kun se Euroopassa oli 60—70 prosenttia? Hän kysyi syytä tähän, emmekä me voineet vastata siihen. Kukaan ei varmaan voi vastata siihen. Määrät ovat niin isot, että kyse ei ole enää tilastoharhasta vaan linjasta, joka poikkeaa suuresti yleiseurooppalaisesta. Jos tätä poikkeamaa ei olisi, ehkä tarvetta humanitääriseen suojeluun ei olisi, mutta koska meillä on tällaisia käsittämättömiä heittoja, tarve on ilmeinen. — Kiitos.

18.32 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Jos meillä olisi samanlaiset vetovoimatekijät kuin Virossa, niin todennäköisesti nämä turvapaikanhakijat lähtisivät Ruotsiin ja muualle Eurooppaan. Virossa nimittäin on taakanjaon myötä otettu näitä turvapaikanhakijoita, mutta kaikki ovat todennäköisesti lähteneet sieltä pois, Suomeen suuri osa. Joku vetovoimatekijä siinä on. Suomessahan on maahanmuuttopolitiikka liian löysä, ja siitä seuraa tämmöinen turvapaikkaturismi, jota kaiken maailman seikkailijat käyttävät hyväkseen. Todelliset avuntarvitsijat, naiset ja lapset, missä he ovat? [Ozan Yanar: Te suljette ovet!] Ne ovat siellä leireillä kärsimässä Isiksen ja muitten raiskattavina ja tapettavina. Milloinkaan edustaja Biaudet tuo esille tämän naisnäkökulman, koska täällä Suomessa tuntuu niitä ongelmia olevan? Luulen, että ne ovat suurempia siellä. Heitä pitäisi auttaa.

Tässä lakialoitteessa on vielä semmoinen tilanne, että kun minä ajoin ylinopeutta, viranomaisena otti minulta kortin pois, että napsahti. [Timo Heinonen: Oikein!] — Juuri näin. — Olisiko nyt tämmöisen kielteisen päätöksen saaneelle turvapaikanhakijalle... Jos sitä ver-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2017 vp

taa tähän lakialoitteeseen, niin minunhan pitäisi saada väliaikaisesti se kortti takaisin, koska minä tarvitsen sitä, jos sitä vertaa tuohon. Jotenkin tuntuu hullulta koko lakialoite.

18.33 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! Keskustelemme tässä lakialoitteesta ulkomaalaislain muuttamiseksi koskien humanitäarisin perustein tehtävää suojelua turvapaikkapäätöksissä. Samalla käymme kaiken aikaa yhteiskunnallista arvokeskustelua ja sitä keskustelua, johon pääministeri Sipilä yhdessä eduskuntapuolueiden puheenjohtajien kanssa juuri eilen ehkä hieman poikkeuksellisellakin tavalla peräänkuulutti asiallisuutta ja malttia.

Arvoisa puhemies! On aika lunastaa arvopuheet, joissa ihmisoikeusmyönteisyyttä ja oikeusvaltion periaatteiden noudattamista pidetään tärkeänä. Me vihreässä eduskuntaryhmässä puolustamme oikeusvaltiota ja haluamme, että viranomaisprosessit toimivat sujuvasti ja huolellisesti, mutta valitettavasti nyt näin ei aivan ole, syynä hallituksen turvapaikkalainsäädäntöön pala palalta tekemät tiukennukset. Samaan aikaan Maahanmuuttovirasto Migri on tiukentanut linjauksiaan. Seurauksena on, että aivan oikeista syistä on tarpeen kantaa huolta siitä, tulevatko omissa kotimaissaan hengenvaaraan joutuneiden ihmisten asiat läpikotaisin ja myös hyvin vakavat humanitäariset syyt huomioiden käsitellyksi, loukataanko Suomessa mahdollisesti ehdottomia palautuskieltoja ja lähetetäänkö Suomesta ihmisiä hengenvaaraan.

Arvoisa puhemies! Pakolaisneuvonnan johtava juristi, noin 20 vuotta näiden asioiden parissa työskennellyt Marjaana Laine avasi asiaa tällä viikolla Ihmisoikeuskeskuksen seminaarissa näin: "Hallitus on muuttanut lakeja kiireellä ja ilman vaikutusten ja vaihtoehtojen arviointia. Muutosten yhteisvaikutuksena turvapaikkamenettely ja päätösten taso on romahtanut. Suomessa on aiemmin ollut hyvä turvapaikkamenettely ja päätösten taso. Aiemmin asiantuntevaa oikeudellista neuvontaa ja oikeusapua sai mahdollisimman pian hakemuksen jättämisen jälkeen. Tämä mahdollisti sen, että tunnistettiin kansainvälisen suojelun tarpeessa olevat, esimerkiksi kidutuksen uhrin." Myös taloudelliset kysymykset puoltavat painotusta juuri sinne alkuprosessiin. Kun oikea päätös, olipa se kielteinen tai myönteinen, saadaan mahdollisimman pian, vähentää se kustannuksia ja niitä monia ongelmia, joita meillä tällä hetkellä on.

Hallitus on tehnyt oikeusturvaa heikentäviä lainmuutoksia, jotka keskittyivät alussa etenkin julkisille oikeusaputoimistoille. Siellä ei ollut mitään aiempaa kokemusta turvapaikka-asioista tai hyvin vähän. Samalla erikoistuneiden yksityislakimiesten työ tehtiin taloudellisesti mahdottomaksi, ja tämä kaikki ajoitettiin ajankohtaan, jolloin oikeusturvan tarve olisi ollut huomattava. Viranomaiset ja hallitus sanovat nyt luottavansa siihen, että Migrin mahdollisesti virheelliset päätökset korjataan riippumattomissa oikeusasteissa. On relevantti kysymys, miten tämä turvataan, jos hakijan perusteita ei ole ensinkään saatu selvitettyä kaiken kaikkiaan Migrissä. Selvittämisen taso on huomattavasti laskenut. Jo nyt on tiedossa tapauksia, jotka ovat menneet koko turvapaikkaprosessin läpi, joissa vaino ja erityistarpeet on sivuutettu. Lopullinen kansallinen päätös olisi merkinnyt pakkopalautuksen loukkausta, jossa hakija olisi ollut vaarassa joutua vaikkapa kidutuksen uhriksi. Totean, että YK:n kidutuksenvastainen komitea on myös antanut Suomelle langettavia päätöksiä. Oikeusvaltiossa on valtion ja jokaisen viranomaisen velvollisuus varmistaa, ettei Suomesta palauteta ketään ehdottoman palautuskiellon vastaisesti. Nyt tämä on vaikeampaa kuin ennen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2017 vp

Arvoisa puhemies! Näissä asioissa ei ole inhimillistä tehdä yhtään väärää päätöstä. Yhdenvertainen ihmisarvo ja elämän arvo on korvaamaton. Näistä syistä edustaja Biaudet'n ja muiden allekirjoittama lakialoite ulkomaalaislain muuttamisesta siten, että lakiin lisätään jälleen 88 a § humanitäärisestä suojelusta, on inhimillinen, oikeudenmukainen, oikeusvaltion periaatteiden mukainen ja siis kannatettava ja tarpeellinen.

18.39 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Vielä pitää palata ensimmäiseen puheenvuorooni sillä tavoin uudesta näkökulmasta, että nämä luvut, jotka ovat edustaja Biaudet'n aloitteessa, ovat varmasti oikeita, mutta en kiinnittänyt huomiota siihen, että ne koskevat kaiken kaikkiaan turvapaikanhakijoita. Jotenkin ajatuksissani luulin, että siinä verrattiin samoja maita keskenään. Eli on ihan selvää, että yksi selitys — en sano ollenkaan, että ainoa selitys — lukujen erilaisuuteen on se, että Ruotsiin on tullut huomattavasti enemmän syyrialaisia turvapaikanhakijoita kuin Suomeen, ja Suomessakin, sikäli kuin tiedän, kaikki syyrialaiset turvapaikanhakijat saavat kansainvälistä suojelua. [Eva Biaudet'n välihuuto] Tämä on yksi selitys. Eli en sano, etteikö olisi hyvä selvittää näitä eroja, mihin jo edellisessä puheenvuorossani viittasin, mutta tämä on varmasti yksi selitys, johon en kiinnittänyt riittävästi huomiota, kun niitä lukuja katsoin. Eli kun jatkossa edustaja Biaudet ja muut vertaavat, niin varmasti on relevanttia verrata irakilaisien prosentteja irakilaisien prosentteihin, somalialaisten prosentteja somalialaisten prosentteihin, afganistanilaisten prosentteja afganistanilaisten prosentteihin. — Ja niin kuin edustaja Biaudet välihuudossaan totesi, niissäkin on eroja. Jos näin on, ja kun varmasti jonkun verran eroja on, niin on hyvä yrittää perehtyä siihen, mistä syistä nämä erot johtuvat.

Mitä sitten tulee laajemmin tähän keskusteluun, niin haluan lähinnä edustaja Halmeen-pään puheenvuoron innoittamana korjata eräitä lähinnä vihreiden ja muun vasemmiston esittämiä väriä väitteitä, jotka liittyvät tähän turvapaikkakeskusteluun.

Yksi keskeinen väärä väite, jonka puolueen puheenjohtaja Touko Aalto on Facebook-sivuillaan esittänyt, on se, että Suomessa olisi olemassa sellaisia kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneita ja laittomasti Suomeen jääneitä turvapaikanhakijoita, jotka olisivat valmiita palaamaan, mutta he eivät voi palata, koska eivät saa tarvittavia matkustusasiakirjoja tai muita henkilödokumentteja. Tämä on väärä väite. [Anders Adlercreutz: Ei muuten ole!] — Se on väärä väite. [Eva Biaudet: Ei ole! — Anders Adlercreutz: Ministeri sanoi näin tänään!] — Se on väärä väite. Nyt on hyvä tämä todeta hyvin selvästi. Suomessa ei ole ainuttakaan sellaista esimerkiksi Irakista, Afganistanista tai Somaliasta tullutta turvapaikanhakijaa, joka on saanut lainvoimaisen kielteisen päätöksen ja joka ei voisi vapaaehtoisesti palata sen vuoksi, että hän ei saa dokumenttia. [Ozan Yanarin välihuuto] Siis jokainen — ministeri ei sanonut toisin — jokainen näistä maista tullut, joka vapaaehtoisesti on valmis ja halukas palaamaan omaan kotimaahansa, voi palata. Olen tarkistanut tämän ulkomaalaispoliisista, olen tarkistanut tämän IOM:stä, siis kansainvälisestä järjestöstä, joka järjestää vapaaehtoisia paluita, ja tällaisia, jotka ovat valmiita palaamaan mutta eivät pystyisi palaamaan, Suomessa ei ole.

Edustaja Biaudet, tämä ei ole saivartelua, tämä on aivan oleellinen kysymys. Touko Aalto, Li Andersson ja eräät muut ovat väittäneet, että Suomessa olisi ihmisiä, jotka olisivat halukkaita ja valmiita palaamaan mutta puuttuvien dokumenttien vuoksi eivät tosiasiallisesti pysty palaamaan. Tällaisia ihmisiä ei ole. Se on väärä väite. No, entäs jos tällaisia olisi? Jos meillä olisi täällä ihmisiä, jotka ovat saaneet kielteisen päätöksen [Eva Biaudet'n välihuuto] ja olisivat valmiita palaamaan mutta eivät pysty, kun eivät saa dokumentteja,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2017 vp

mitäs jos lukisitte lakikirjasta ulkomaalaislain 51 §:n, jossa sanotaan näin: "Suomessa olevalle ulkomaalaiselle myönnetään" — siis ei voida myöntää vaan myönnetään, eli on myönnettävä — "tilapäinen oleskelulupa, jos: 1) häntä ei tilapäisestä terveyssyystä voida palauttaa kotimaahansa, tai 2) hänen paluunsa kotimaahan tai pysyvään asuinmaahan ei ole tosiasiallisesti mahdollista."

Eli jos meillä olisi tällaisia, jotka haluavat palata mutta eivät tosiasiallisesti voi esimerkiksi dokumenttien puuttumisen vuoksi, niin heille on myönnettävä tilapäinen oleskelulupa. Se muutos, mikä vuonna 2015 tehtiin, on seuraavassa momentissa: "Oleskelulupaa 1 momentin 2 kohdan perusteella ei myönnetä, jos ulkomaalaisen paluu jää sen vuoksi toteutumatta, että hän ei suostu palaamaan kotimaahansa tai vaikeuttaa paluunsa järjestelyä." Tästä on kyse. Jokainen, joka on valmis vapaaehtoisesti palaamaan, edustaja Biaudet, edustaja Yarnar ja muut edustajat, jokainen voi palata. [Eva Biaudet'n välihuuto] Ja älkää antako enää mediassa ja muualla somessa ja muualla sellaista väärää tietoa, että meillä on laittomasti maahan jääneitä, jotka ovat joutuneet jäämään laittomasti Suomeen, koska eivät voi palata, vaikka haluaisivat, kun eivät saa tarpeellisia dokumentteja. Olette sitten vaatineet näille tilapäistä oleskelulupaa, ja kuten äsken siteerasin, niin kaikki tällaiset ihmiset saisivat jo nykyisen lainsäädännön perusteella tilapäisen oleskeluluvan.

No, sitten toinen väärä väite, jota vihervasemmisto ja RKP ja muut ovat levittäneet, on se, että ennen meillä oli sellainen systeemi, että näille ihmisille, jotka jäivät maahan kielteisen turvapaikkapäätöksen saatuaan ja jotka eivät suostuneet palaamaan, ennen annettiin tilapäinen oleskelulupa. Tämä, että meillä olisi ollut tällainen vanha systeemi, ei pidä paikkaansa. [Eva Biaudet: No ei tietenkään!] Meillä oli tällainen systeemi tasan pari vuotta sen jälkeen, kun korkein hallinto-oikeus keväällä 2013 tulkitsi mainitsemaani 51 §:ää niin, että tämä tosiasiallinen este paluulle on myös se, kun hakija, joka on saanut kielteisen päätöksen, ilmoittaa, että hän ei suostu palaamaan. Tällöin kävi niin, että korkeimman hallinto-oikeuden tulkinnan vuoksi oltiin väliaikaisesti, poikkeuksellisesti, sellaisessa tilanteessa — siis aivan mahdottomassa tilanteessa — että turvapaikanhakijalle, hänen saatuaan kaikissa valitusasteissa kielteisen päätöksen mutta ilmoitettuaan, että minähän en lähde minnekään, jouduttiin, siis tämän lain nojalla jouduttiin, myöntämään tilapäinen oleskelulupa.

Tämä asia korjattiin edellisen hallituksen aikana myös RKP:n ollessa vielä silloin hallituksessa — mikä oli ihan poikkeuksellisen järkevää RKP:ltä, näissä asioissa — ja totta kai tänne lakiin lisättiin momentti siitä, ettei tietystikään anneta tilapäistä oleskelulupaa sellaiselle, joka voisi palata muttei suostu palaamaan. [Eva Biaudet: Ei meidän myötävaikutuksella!] On totta, että RKP oli kriittinen tähän muutokseen, ja sen seurauksena hallituksen pöytäkirjaan laitettiin lausuma, että seurataan tämän vaikutuksia siihen, johtaako se paperittomien määrän kasvuun jne. Näin tämä prosessi meni, eli ei RKP ollut tämän tukena. Siinä edustaja Biaudet'n murina, joka penkistä kuuluu, on varmasti perusteltua.

Mutta se, että meidän vanha systeemi olisi ollut se, että kaikille annetaan, ja sitten 2015 sitä olisi muutettu, ei ole totta. Vanha systeemi oli se, että ei anneta. 2013 korkein hallinto-oikeus teki ratkaisun, joka tulkitsi uudella tavalla 51 §:ää. Tämä väliaikainen olotila oli voimassa parisen vuotta, ja viime vaalikaudella edustaja Räsänen ollessa sisäministerinä se korjattiin. Eli älkää puhuko paluusta vanhaan järjestelmään, kun näistä asioista puhutte.

Aika kuluu, ja olisi ollut paljon muutakin sanottavaa, mutta puutun lyhyesti vielä tuohon, mitä edustaja Halmeenpää sanoi puheenvuorossaan. Hän korosti erittäin voimakkaasti oikeusvaltioperiaatetta, joka on tietysti tärkeä ja oikea. Yksi elementti oikeusvaltioperiaatteessa ainakin minun tulkintani mukaan on se, että lainvoimaisia oikeuslaitoksen ratkai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2017 vp

suja kunnioitetaan. Jos oikeuslaitos — korkein oikeus, korkein hallinto-oikeus, hallinto-oikeus, hovioikeus — on tehnyt lainvoimaisia ratkaisuja, niitä kunnioitetaan. Niitä noudatetaan, niitä toimeenpanevia viranomaisia ei estellä heidän työssään jne. Eli vetoan vihreisiin, että kun niin vahvasti liputatte oikeusvaltioperiaatteen puolesta, joka mielestäni on hyvä asia, niin ottaisitte huomioon myös sen oikeusvaltioperiaatteen elementin, että lainvoimaisia oikeustuomioistuinten ratkaisuja kunnioitetaan. Jos turvapaikkapolitiikkaa halutaan muuttaa, oikea paikka on todellakin tämä sali. Oikea paikka ei ole lähteä estämään viranomaisten toimintaa.

Ja sanottakoon nyt vielä lopuksi se itsestäänselvyys, että hallitus ei, toisin kuin edustaja Haatainen kyselytunnilla vielä kerran virheellisesti väitti, ole erikseen kriminalisoimassa lähimmäisen auttamista, inhimillistä toimintaa, jossa lähimmäisenrakkaudesta me autamme ihmisiä, jotka ovat vaikeuksissa, vaikka he ovat laittomasti Suomessa. Me annamme heille asumista, me annamme heille ruokaa, me tuemme näiden ihmisten pärjäämistä. Se ei tietystikään ole laitonta, se ei koskaan tule olemaan Suomessa laitonta, ja arkkipiispaa ja pappeja ei olla panemassa vankilaan. Jos sen jälkeen — silloin, kun poliisi täyttää omaa tehtävänsä ja lähtee näitä ihmisiä palauttamaan — jos siinä tilanteessa asetut esteeksi, siinä vaiheessa ei ole kyse enää lähimmäisenrakkaudesta vaan viranomaisten lainmukaisen toiminnan estämisestä tai haittaamisesta, ja sen tulee olla kiellettyä, ja itse asiassa se pitkälle jo nykyainsäädännönkin nojalla on kiellettyä.

18.49 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on hellyttävää, että edustaja Zyskowiec puhuu lähimmäisenrakkaudesta, ja otan sen ihan tosissani tällä kertaa. Mielestäni oli erityisen tärkeää, että hän puhui myöskin hazarien tilanteesta Afganistanissa, ja on tärkeää, että me voimme miettiä sitä, mikä se tilanne on ja että meillä on velvollisuuksia niitä ihmisiä kohtaan, joilla on tosi vaarallinen tilanne palata.

Kysymys ei ole nyt siitä, että saivarrellaan jostain pykälästä tai että kuka on päättänyt mitä. Kysymys on siitä, että tällä hetkellä tilanne on sellainen, että on suuri riski, että ihmiset, turvapaikanhakijat, eivät mahdu, meillä on niin tiukka kriteeristö näiden kahden ensimmäisen, turvapaikan ja suojelun, perusteella, että sinne ei mahdu naisia tai ei arvioida tarpeeksi lapsen etua, jos on suuri riski, että joutuu vaaraan, kun pakkopalautetaan.

Toiseksi haluan sanoa, että meillä on tilanteita, joissa ihmisiä on pakkopalautettu, ja se ei ole onnistunut aivan siitä kohteesta riippumatta, koska se vastaanottava maa ei ole ottanut vastaan. Tiedän, että on matkusteltu ympäri maailmaa poliisien kanssa pakkopalautuksissa, mikä todellakaan ei ole sen henkilön vika. Eli mielestäni kannattaa käsitellä näitä ihan oikeasti ja realistisesti eikä [Puhemies koputtaa] esittää tällaisia poikkeus... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vähän turhan pitkä ylitys. Pyritään palaamaan takaisin lähemmäksi minuuttia.

18.51 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowiec, haluan todeta teille äskeiseen puheenvuoroonne, kun korostin omassa puheenvuorossani oikeusvaltion periaatteiden noudattamista, että eikö meillä ole yhteisymmärrys, että juuri tässä salissa säädämme lait, joita sitten oikeusvaltiossa noudatetaan? Siitä olemme kaiketi samaa mieltä. Mutta haluan todeta, että ei myöskään pidä levittää vähän epäselvällä tavalla harhaanjohtavaa tietoa siitä, että vihreä eduskuntaryhmä haluaisi estää viran-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2017 vp

omaistoimintaa. Sitä emme halua. Viranomaisten työn on oltava turvallista, ja se pitää saada tehdä rauhassa. Jos tässä joku ei ole luottanut viranomaistoimintaan, eikä se ole hallitus, joka poisti turvapaikan saamisen ehdoista humanitäärisen suojelun, joka on ollut viranomaisten harkinnassa?

18.52 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun edustaja Zyskowiec otti auttamisen kritisoinnin tässä esille, niin kyllä on pakko ihmetellä hänen puheenvuoroaan siinä mielessä, että sinisten ministeri Terhohan tällä oikein brassaili tiedotustilaisuudessa budjettiriihen yhteydessä. Tämä ei ole meidän kuvitelmaamme vaan teidän hallituksenne ministerin ilmaisu. Siinä mielessä minusta on kummallista, että tämä jotenkin käännetään meitä vastaan.

Toinen asia, joka liittyy tähän oikeusvaltioon: On hyvin tärkeää myös, että hakemukset käsitellään loppuun asti. Eli jos henkilöllä on työperäinen oleskelulupahakemus vireillä, niin häntä ei pidä hakea palautettavaksi, pakkopalautettavaksi. Näihin pitää myös kiinnittää huomiota.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Zyskowiec. — Tässä vaiheessa näköjään tulee lisää.

18.53 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Biau-det’lle: Ei ole kyse saivartelusta. Jos te sanotte, että kun henkilöä pyritään pakkopalauttamaan ja se ei onnistu, niin se ei ole asianomaisen henkilön vika — totta kai se on hänen vi-kansa, hän olisi voinut palata vapaaehtoisesti, ja se olisi erinomaisesti onnistunut. Ymmär-täkää nyt se ero: vapaaehtoinen paluu on mahdollista, pakkopalauttaminen monissa tilan-teissa on mahdotonta, kuten hyvin tiedämme.

Edustaja Yanarille: on totta, että hallituksen kirjauksissa tai ministeri Terhon esiintymi-sissä on voinut olla tulkinnanvaraisuutta, mutta sen jälkeen kun kaikki johtavat tekijät täs-sä asiassa — pääministeri, sisäministeri, sisäministeriön kansliapäällikkö — pienemmistä tekijöistä, kuten Zyskowiecista, puhumattakaan, olivat todenneet, että kukaan ei ole krimi-nalisoidessa auttamista, niin kyllä tämä totuus olisi pitänyt uskoa eikä jatkaa väärin tie-tojen levittämistä.

18.54 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Tietenkin, kun kult-tuuri- ja Eurooppa-asioista vastaava ministeri nostaa tämän budjettiriihen kärkiaiheeksi, silloin sopii kysyä, mikä siinä tapauksessa sitten muuttuu suhteessa nykytilaan, koska tästä nostamisesta oli varmaan sovittu hallituksen sisällä. Edustaja Zyskowiec tuossa totesi ai-kaisemmin, että tietenkin viranomaisten vastustaminen on rikollista, niin kuin se on tänään jo. Eli jotain muutosta tähän te olette nyt ilmeisesti sopineet, ja meidän tehtävämme on sit-ten kaiketi kysyä, mistä on kysymys, jos Eurooppa-asioista ja kulttuurikysymyksistä vas-taava ministeri nostaa sen budjettiriihen kärkiteemaksi.

18.55 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Varmasti tämä ei ol-lut budjettiriihen kärkiteema, mutta on jollekin ryhmälle saattanut olla hyvin tärkeätä. Oli kyse siitä, että nyt selvitetään, tulisiko erikseen kriminalisoida laittomasti maassa olevien henkilöiden kohdalla viranomaisten toiminnan estäminen. Sitä selvitetään. Itse en ole lain-kaan vakuuttunut siitä, että se tulisi erikseen kriminalisoida, koska — kuten edustaja tässä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2017 vp

totesi — meillä on olemassa jo säädökset haitanteosta virkamiehille, meillä on olemassa niskoittelusäädökset samassa rikoslain luvussa. En ole ollenkaan vakuuttunut siitä, että tässä tarvitaan erityistä sääntelyä.

Edustaja Yanarin puheenvuorosta olisin todennut, että mielestäni hän toi tärkeän pointin esiin, josta olen samaa mieltä: jos henkilöllä on meneillään työperusteiseen lupaan perustuva prosessi, ei ole mieltä, että hänet käännytetään tämän kielteisen turvapaikkapäätöksen vuoksi, vaan on asianmukaista odottaa tämän prosessin loppuunsaattamista. [Eva Biaudet: Sellaista on tapahtunut!]

18.56 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Siitä, miten tätä työlupaa voitaisiin käyttää turvapaikkapolitiikan jatkeena: elikkä kun ei ole oikeutta turvapaikkaan, niin haetaan sitten työlupaa, että saadaan oleskeluoikeutta, ja siinä on taas automaatti muutaman kuukauden ilmaiseen sosiaaliturvaan. Milloin tämä sosiaaliturva-automaatti loppuu?

Mitä tulee ministeri Terhon puheisiin, niin pääministeri Sipilähän totesi jossain vaiheessa, että Terhon puheita ei tarvitse ottaa erityisen vakavasti. Eiköhän se kertonut meille kaikille, mistä siinä on kysymys.

Itse haluaisin nostaa esille tämän merkillisyyden, mikä liittyy näihin turvapaikanhakijoihin, joiden kansalaisuus tai henkilöllisyys ei ole tiedossa. Siitä huolimatta, että turvapaikkaa nuori mies hakee ilman asiapapereita ja syntymäpäiväksi ilmoitetaan 1.1., löytyy merkkivaatteita ja älypuhelin tai vaihtoehtoisesti nimiä ja henkilöllisyyksiä useampaankin eri lähtöön. Voidaan siis perustellusti esittää epäily siitä, kuinka aito tämä asiapapereiden puute tosiasiaa on. Mitä keinoja meillä voisi olla hänen henkilöllisyytensä selvittämiseen, esimerkiksi lain säätämiseen sen matkapuhelimen takavarikoimisesta ja sisällön selvittamisestä, että saadaan selville, kenestä on kysymys?

18.57 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowiec on kadonnut. Hän ei ole paikalla, mutta olisin lukenut hänelle Talouselämän sivuilta löytämäni uutisen, jossa referoidaan hallituksen budjettineuvotteluiden pöytäkirjamerkintää, jossa puhutaan juuri tästä kriminalisoinnista. Tässä sanotaan, että "täsmennetään laittoman maassa oleskelun edistämisen, esimerkiksi majoittamisen tai piilottelemisen, kriminalisointia koskevaa lainsäädäntöä", ja tämä on jäänyt todella epäselväksi monelle. Kyseisen illan A-studiossa ministeri Risikkokaan ei oikein osannut sanoa, mistä oikein on kyse, niin että kyllä tämä on hallituksen tiedotuksellinen fiasko, mitä tässä on tapahtumassa. Muistetaan, että vielä pari vuotta sitten pääministeri Sipilä oli tarjoamassa omaa asuntoaan ihmisille, jotka hakevat turvaa Suomesta. [Puhemies koputtaa] Tässä on aikamoinen dilemma käynnissä... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

18.58 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minustakin on ihan aiheellista kysyä, mitä hallitus ajaa ja voiko oppositiolla olla luottamusta siihen, että hallitus ei jatka perussuomalaista Nuivan manifestin ulkomaalaispolitiikkaa ja turvapaikkapolitiikkaa. Täällä myös perussuomalaiset ovat vakuuttaneet, että hallitus on toteuttanut sellaista politiikkaa, ja on tuntunut siltä, että kokoomus ja keskusta ovat ikään kuin antaneet tämän alueen kokonaan perussuomalaisille heidän ollessaan hallituksessa ja nyt sille heitä jatkavalle ryhmälle, jotta ne saavat tehdä rauhassa kaikki muut, heidän mielestään tärkeämmät päätökset. Joten ehkä ei ole kovin kummallista, että luottamus ei ole hirveän vahvaa, mutta toivomme parempaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2017 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

18.59 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Humanitäärisen suojelun kategoria tosiaan poistettiin ulkomaalaislaista perussuomalaisten vaatimuksesta viime vuonna, ja se oli täysin oikea päätös eduskunnalta, sillä silloin suomalaista turvapaikkakäytäntöä muutettiin vastamaan verrokkimaitamme. Humanitäärisen suojelu oli tosiaan Suomen oma kansallinen lupakategoria.

Kuten tänään on useaan kertaan täällä todettu, on erittäin tärkeää, että Suomen vetovomimatekijät eivät ole ainakaan suurempia kuin muissa Euroopan maissa. Vuoden 2015 turvapaikkakriisissä Suomeen tuli tosiaan yhteensä 32 476 turvapaikanhakijaa. Se oli noin kymmenen kertaa enemmän kuin aiempina vuosina. Suurin osa näistä hakijoista tuli Suomeen läpi koko Euroopan. Heidän reitillään oli useita turvallisia maita. He olisivat voineet tehdä niissä turvapaikkahakemuksen. On herännyt perusteltu kysymys sekä täällä eduskunnassa että myös kansalaisten keskuudessa, miksi näin tapahtui. Jokainen voi tätä itse omana työnsä pohtia.

Arvoisa puhemies! Meidän turvapaikkakäytäntöjemme tulee nauttia kansalaisten luottamusta. Kuten keskustelussa on tänään todettu, myös tilapäisen oleskeluluvan myöntäminen kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneille olisi jälleen uusi vetovomimatekijä, jota eduskunnan ei ehdoin tahdoin kannata luoda. Se on Suomen kansallinen etu, että näin ei tapahdu, vaikka vihervasemmisto ja RKP sitä toivovatkin. Humanitäärisen suojelun kategorian poistaminen ulkomaalaislaista oli aikanaan täysin oikea ratkaisu, enkä kannata edustaja Biudet'n tekemää lakialoitetta. Sitä vastoin kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden henkilöiden piilottelu viranomaisilta tulee kriminalisoida pikaisesti, ja kehotankin sen tiimoilta hallitusta ripeisiin toimenpiteisiin.

19.01 **Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Eilen todella kaikki puoluejohtajat tekivät, voisi sanoa, historiallisen yhteisen ulostulon, missä he esittivät vetoituksen rauhallisen, tosiasioihin perustuvan ja kunnioittavan keskustelun puolesta. Toivoisin, kun tässä tästä aihepiiristä keskustellaan, että todella kykenisimme toimimaan niin kuin eilen myös kaikki puoluejohtajat esittivät.

Ja keskusteltaessa nyt tästä humanitäärisestä suojelusta tai niistä haasteista, jotka liittyvät kielteisen turvapaikkapäätöksen ja lainvoimaisen maastapoistamispäätöksen saaneisiin ihmisiin, on pakko todeta, että ei pidä antaa väärää todistusta, että jotenkin kaikki haasteet poistuisivat, jos meillä olisi vielä vanha lainsäädäntö voimassa tai jos me esimerkiksi laajentaisimme tilapäisen suojelun kategoriaa. Me joka tapauksessa olemme tilanteessa, jossa kaikki Suomesta turvaa hakevat eivät oleskelulupaa saa, jolloin kysymykseen tulee, että he joko palaavat itse tai heidät palautetaan, ja aina kun joudutaan turvautumaan niin kutsuttuihin pakkopalautuksiin, niin se ei ole varmasti kenenkään mielestä se toivottava tie. Muistuttaisin nyt vielä siitä, että humanitäärisen suojelun perusteella oleskelulupia sai — riippuen hieman laskutavasta — maksimissaan tuommoiset 2,5 prosenttia hakijoista. Ja kun katsotaan, että meillä tälläkin hetkellä on tuhansia ihmisiä, jotka saavat kielteisen päätöksen, niin heistä kaikki eivät olisi saaneet oleskelulupaa humanitäärisellä perusteella, jolloin kävisimme sitä samaa keskustelua, jota me nyt käymme esimerkiksi näiden Jyväskylän tapausten osalta. Tämä on nyt hyvä rehellisesti todeta, jotta ei myöskään anneta väärää kuvaa siitä, että tällä asialla nyt jotenkin kaikki ongelmat poistuisivat. Senpä takia esittäisin [Puhemies koputtaa] uudestaan...

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2017 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän edustajaa siirtymään puhujapönttöön, jos hän aikoo jatkaa.

Siirryn pönttöön. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Kun tätä aihepiiriä jatkan, niin esittäisin saman kysymyksen kuin jo aikaisemmin näitä asioita käsiteltäessä, että olisi syytä nyt Suomessa teettää puolueeton arvio niistä lainsäädännön muutoksista, joita esimerkiksi ulkomaalaislakiin olemme tehneet, suhteessa turvapaikanhakijoiden oikeusturvaan ja suhteessa niihin kansainvälisiin sitoumuksiin, jotka Suomella on. Tämän perusteella pystyttäisiin arvioimaan, onko kohtuutomia eroja esimerkiksi suhteessa siihen, miten Suomesta eri kansallisuudet saavat turvaa suhteessa muihin maihin, mitä edustaja Biaudet täällä hyvin kävi läpi.

Sen sijaan en kannata sitä, että keskustelussa mennään siihen, että annamme väärää todistusta tiettyjen toimenpiteiden vaikutuksista, kuten esimerkiksi tämän humanitäärisen suojelun, joka todella oli Suomen omaa lainsäädäntöä aikoinaan siis sen takia, että toissijaisen suojelun kategoriaan ei katsottu kuuluvan niin paljon ihmisiä kuin tänä päivänä kuuluu. Kun sitten korkein hallinto-oikeus todella 2011 omassa ratkaisussaan laajensi toissijaisen suojelun kategoriaa, niin syntyi tilanne, että sen jälkeen vanhan humanitäärisen suojelun perusteella oleskeluluvan sai todella harva. Tämä oli myös yhtenä perusteena sille, minkä takia hallitus sitten aikoinaan toi tämän humanitäärisen suojelun poistamisen, kun katsottiin, että keskeisimmiltä osiltaan ne vastaavat toisiaan ja suurin osa niistä ihmisistä, jotka olisivat saaneet ennen oleskeluluvan humanitäärisellä perusteella, saa sen tänä päivänä toissijaisen suojelun perusteella.

Silloin esitimme, että heille, jotka ovat aikaisemmin saaneet vanhan lainsäädännön pohjalta humanitäärisellä suojelulla oleskeluluvan, annettaisiin myös seuraava jatkolupa vielä vanhan lain perusteella, koska he ovat pahiten väliintippujia, koska heiltä lähti tavallaan suojelun peruste alta pois. Ja heitä muistaakseni oli noin 170 henkilöä, jotka aikaisemmin ovat saaneet siis humanitäärisellä suojelulla oleskeluluvan, joko yhden vuoden luvan tai sitten sen seuraavan jatkoluvan, 4 vuotta. Heidän suojeluperusteensa olisivat sitten edelleen tulleet ratkaistuiksi vanhan lain perusteella. Se olisi ollut järkevää, se olisi ollut sosiaalisesti oikeudenmukaista, ja sen jälkeen heistä eteenpäin oltaisiin sitten menty tällä uudella käytännöllä.

Sitten vielä muutama sana tästä tilapäisestä oleskeluluvasta, joka myös paljon puhuttaa. On hyvä siinäkin muistaa, että Suomessa aikaisemmin todella ei ollut sellaista suojelutyyppiä, missä henkilö, mikäli hän itse ei halua palata, saisi automaattisesti oleskeluluvan, vaan todella tässäkin asiassa lainsäädäntöä jouduttiin muuttamaan korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun jälkeen, jossa todettiin, että itsessään se, että henkilö kieltäytyy itse palaa-masta, antaa perusteen tälle tilapäiselle oleskeluluvalle, minkä jälkeen sitten keväällä 2015 tätä lakia muutettiin siten, että todettiin, että mikäli maasta poistaminen estyy sen takia, että henkilö itse ei halua palata, niin tämä ei ole kuitenkaan syy tähän tilapäiseen oleskelulu-paan.

On hyvä käydä nämä prosessit läpi ja se historia, ettemme myöskään anna täällä väärää todistuksia siitä, miten lainsäädäntö on aikaisemmin kehittynyt.

19.07 Ozan Yanar vihr: Arvoisa puhemies! Pakko aivan aluksi kiittää RKP:tä tästä aloit-teesta ja myös siitä, että te olette pitäneet koko tämän kauden ihmisoikeuksien puolta. Te olette puhuneet haavoittuvassa asemassa olevista ihmisistä ja esittäneet huoltanne. Kiitos

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2017 vp

siitä tälleen julkisesti ja kiitos myös niille edustajille koko salissa, jotka ovat samoja asioita puhuneet ja pitäneet ääntä. Sitä näinä aikoina tarvitaan.

Minusta on tarpeen keskustella siitä, mitkä ovat reunaehdot sille, että Suomesta saa turvapaikan. Mielestäni humanitääriset syyt kuuluvat niihin, luonnollisesti. Minusta on jopa outoa, että suurin osa sosiaalidemokraateista tämän kauden aikana äänesti tämän lain poistamisen puolesta. Se on outoa, se on todella todella jännä, että sosiaalidemokraatit tässä asiassa eivät olleet laillisen maahantulon puolella.

Suomessa on maahanmuuttajiin pakkomielteisesti suhtautuvia poliitikkoja. Se ei yllätä ketään. Me olemme monia käsittämättömiä ulostuloja nähneet, ja heille ei mikään riitä. He puhuvat kiristyksistä, he puhuvat siitä, että on monia vetovoimatekijöitä. Heille ei riitä näiden asioiden kiristäminen, ja se ei yllätä ketään. Mutta jos puhutaan maahanmuuton hallittavuudesta, niin juuri laillisten keinojen luominen ja reiluus ovat avainasemassa. Siksi kannatan lämpimästi hyvien, laillisten keinojen luomista. Se on reilua myös hakijan kannalta, ja otetaan myös muunlaiset syyt turvapaikkaprosessissa huomioon.

19.10 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Pidän edustaja Biaudet'n ja muiden RKP:n edustajien aloitetta hyvin perusteltuna. Pakolaisneuvonnan johtava juristi Marjaana Laine tällä viikolla seminaarissa totesi: "Hallitus on muuttanut lakeja kiireellä ilman vaikutusten ja vaihtoehtojen arviointia. Muutosten yhteisvaikutuksena turvapaikkamenettelyn ja päätösten taso on romahtanut. Suomessa on aiemmin ollut hyvä turvapaikkamenettely ja päätösten taso. Aiemmin asiantuntevaa oikeudellista neuvontaa ja oikeusapua sai mahdollisimman pian hakemuksen jättämisen jälkeen. Tämä mahdollisti sen, että tunnistettiin kansainvälisen suojelun tarpeessa olevat, esimerkiksi kidutuksen uhrit. Hallitus teki oikeusturvaa heikentävät lainmuutokset, joista yksi oli, että alkuvaihe keskitettiin julkisille oikeusaputoimistoille, joilla ei ollut tästä asiasta kokemusta eikä asiantuntemusta."

Eli olemme altistaneet suomalaisen yhteiskunnan ja turvapaikanhakijat sille, että Migrissä tehdään väärä päätöksiä, ja luotetaan siihen, että ylemmät oikeusasteet sitten korvaavat ne. Kaiken kaikkiaan viranomaisten harkintavaltaa hakijan eduksi on kavennettu. Mielestäni erityisesti tällaisessa tilanteessa olisi tarpeen tällainen tavallaan väliluokka, että humanitaarisista syistä voidaan myöntää oleskelulupa, vaikka varsinaista turvapaikkaa ei myönnettäisikään. Sen lisäksi mielestäni Suomessa olisi syytä helpottaa sitä, että tänne tultaisiin töihin myös Euroopan ulkopuolelta. Me pidämme aivan kunniallisena sitä, että suomalaiset kautta historian ovat pyrkineet töihin myös muihin maanosiin. Aivan samalla tavalla [Puhemies koputtaa] on aivan kunniallista myös muista maanosista pyrkiä Suomeen ja Eurooppaan töihin.

19.12 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies! Haluan vielä ehkä hiukan toistaa, koska tässä on keskusteltu niin monesta asiasta. Lakialoitahan koskee nimenomaan sitä haastetta ja ongelmaa, että tällä hetkellä Suomen myönteisten lupien määrät ovat täysin vastakkaisia peilikuvia muiden Pohjoismaiden positiivisista luvista. Jos vertaa esimerkiksi Tanskaan, joka on tunnetusti aika kovan turvapaikkapolitiikan maa, niin siellä on vuonna 2016 annettu 72 prosenttia myönteisiä, kun meillä 27. Se tarkoittaa sitä, että meillä nyt kynnys näyttää nousseen tämän toissijaisen suojelun tai turvapaikan edellytyksiin, jotta ne täyttyvät. Se on erittäin korkea. Se on itse asiassa se clou, miten se ratkaistaan. Voidaan varmaan päästä eteenpäin monin tavoin, mutta ajattelen, että olisi helpointa palauttaa tämä kolmas kategoria.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2017 vp

On hyvä muistaa, että esimerkiksi sukulaisten sieppaukset, hakijaan kohdistuvat vakavat väkivallanteot tai kidutus tai toistuvat uhkaukset eivät Migrin tulkin mukaan muodosta perustetta tänään suojelun myöntämiselle. Myös ilman huoltajaa tulleet alaikäiset turvapaikanhakijat saavat kielteisiä päätöksiä perheenjäsenten huolenpitoon vedoten, vaikka perheenjäseniä ei ole mahdollista jäljittää. Esimerkiksi turvapaikanhakijoiden kotimaan heikentynyttä turvallisuustilannetta ei ole pidetty perusteena tiukan soveltamiskäytännön muuttamiselle. Tässä itse asiassa on se clou, ja tässä on yksi ratkaisuehdotus, jota toivon eduskunnan harkitsevan. — Kiitos.

19.14 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Äskeisessä puheenvuorossani unohdin todeta, että tämä, mihin edustaja Biaudet viimeisessä puheenvuorossaan viittasi, on juuri näin, ja on varmasti järkevää tehdä tätä selvitystyötä, minkä takia Suomessa tiettyjen kansallisuuksien osalta esimerkiksi hyväksymisprosentit tai hylkäämisprosentit ovat valtavasti erilaisia verrattuna muihin verrokkimaihin. Koko sen keskustelun ideahan jo aikaisemmin Euroopan tasolla lähti siitä, että tarvitsemme Euroopassa yhteneviä käytänteitä, yhtenevää politiikkaa, jotta jokin toinen maa ei ole valtavan erilaisessa asemassa kuin jokin toinen maa. Nyt kuitenkin näemme, että vaikka olemme pyrkineet koko ajan yhtenäisiin käytänteisiin, niin sitten arjen tasolla näin ei kuitenkaan ole toteutunut. Suomellehan hyvät verrokkit maat esimerkiksi turvapaikkapolitiikassa ovat muut Pohjoismaat. Tätä on varmasti syytä käydä tarkkaan läpi, minkä takia meillä myönteisten päätösten prosentit eroavat muista Pohjoismaista, varsinkin kun verrataan eri kansallisuuksien sisällä.

Sen vielä totean tähän loppuun, kun edustaja Yanar hieman syytti, että olemme jotenkin sydämetömiä, kun esimerkiksi hyväksyimme humanitäärisen suojelun kategorian poistamisen. Muistuttaisin kuitenkin, että esitimme silloin juuri sitä, että niille, jotka olivat tässä väliinputoajina, noin 170 henkilöä, olisi vielä myönnetty oleskelulupa vanhan lain perusteella.

Sitten toisekseen on hyvä todeta edelleen se, että vaikka meillä tämä humanitäärisen suojelu olisi edelleen voimassa, niin ainoastaan noin 2,5 prosenttia hakijoista saisi sillä perusteella oleskeluluvan, ja sitten kysymme, että mitäs sen jälkeen, mitäs niille lopuille sitten tehdään. Tähän voitte sitten vastata.

19.16 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Haluaisin ainakin loppupuolella keskustelua vielä todeta, että pidän kieltämättä hieman erikoisena edustaja Yanarin äsken pitämää puheenvuoroa siitä, että turvapaikanhakijoille tulisi luoda lisää laillisia reittejä ja mahdollisuuksia oleskella Suomessa. Sitä vain ajattelin, että eduskuntahan Suomen lait säätää ja viranomaiset ja tuomioistuimet sitten tulkitsevat ja toimeenpanevat niitä parhaan taitonsa ja kykynsä mukaan. Jos ja kun osalla puolueista epäilemättä on erilaisia käsityksiä siitä, mikä on tarkoituksenmukaista maahanmuuttopolitiikkaa, niin siitä on tietysti tärkeää keskustella täällä eduskunnassa, ja olen siitäkin samaa mieltä, että mahdollisimman asiallisesti, totta kai. Sellaistahan demokratia ainakin parhaimmillaan on ja sen tulee olla. Mutta niin kauan kuin nykyinen lainsäädäntö on voimassa, sen mukaan viranomaisten on tietenkin myös toimittava, ja tämä koskee myös kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden maasta poistamista.

Arvoisa puhemies! Kaipaisin myös hallitukselta sen jo kauan sitten lupaamaa selvitystä maahanmuuton kokonaiskustannuksista. Sekin auttaisi meitä kansanedustajia ja päättäjiä tekemään johtopäätöksiä siitä, onko meidän nykyinen käytäntömme mahdollisesti liian an-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2017 vp

teliäs ja liittykö siihen vetovoimatekijöitä, joita turvapaikkapolitiikassa ja maahanmuuttopolitiikassa ja sen muutoksissa tulisi myöhemmin huomioida.

19.17 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Kaksi asiaa:

Ensinnäkin nykyinenkään laki ei mitenkään velvoita viranomaisia ryhtymään pakkopalautukseen tapauksissa, joissa kielteisen päätöksen saanut turvapaikanhakija on työlu-paprosessissa. Eli kun ministeriö tässä asiassa järjeistäisi ohjeita nykyisestä, voitaisiin päästä järkevämpään ja inhimillisempään käytäntöön.

Toinen asia on sitten se, mitä edustaja Savio sanoi: Meidän tehtävämme on täällä säätää lakeja. Yksi toinen lakialoite tämän edustaja Biaudet'n ja muiden RKP:n edustajien laki-aloitteen lisäksi, jota pidän hyvin perusteltuna, on aloite — ensimmäiset allekirjoittajat ovat edustajat Kontula, Rehn-Kivi, Vartiainen, Emma Kari ja Tuppurainen — jossa esite-tään, että tästä työvoiman saatavuusharkinnasta luovutaan työlupaharkinnassa. Tämä myös olisi askel helpottamaan sitä, että Suomeen voi tulla töihin. Sitähän me tarvitsemme. Me tiedämme kaikki nämä uhkakuvat kestävyysvajeesta ja siitä, että eläkkeiden maksaminen tulevana vuosina ja vuosikymmeninä on kansantaloudelle liian raskas taakka. Sitä varten me tarvitsemme tänne ihmisiä töihin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Yanar, varsinainen puheen-vuoro. — Ehkä selvennykseksi totean tässä yhteydessä, että siinä vaiheessa, kun edustaja pyytää vastauspuheenvuoroa ja jäljellä on listassa vain yksi varsinainen puheenvuoro, joka sekin käytetään paikan päältä, myönnän mieluusti ensin nämä siinä järjestyksessä, että en-sin varsinaiset ja sen jälkeen se vastauspuheenvuoro. — Nyt, edustaja Yanar, on puheen-vuoro teillä.

19.19 Ozan Yanar vihr: Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Saviolle lyhyesti voisi sa-noa, että äskeinen puheenvuoronne oli aika kuvaava perussuomalaisten ajattelutavalle. Jos me mietimme, mikä on hallittua maahanmuuttoa, niin se on juuri sitä, että ihmiset laillises-ti pääsevät maahan, pystyvät hakemaan erilaisin perustein turvapaikkaa. Toki perussuoma-laisten agendallahan on tällainen maahanmuutto, jossa kukaan ei tyyliin saisi täältä mitään oleskelulupaa, tai ainakin kuulostaa välillä karkeasti sanottuna siltä.

Kun puhutaan ihmistä, jotka ovat hädänalaisia, niin me olemme ehdottaneet monia asioita. Me olemme sanoneet, että kiintiöpakolaisten määrää pitää nostaa, ja on monia mui-takin keinoja, mutta mihinkään te ette suostu. Te leikkaatte kehitysavusta — tai itse asiassa te ette leikkaa tällä hetkellä, vaan leikkasitte vielä muutama kuukausi sitten, kun olitte hal-lituksessa. Minä en ole vielä ymmärtänyt, mikä on reilua perussuomalaista maahan-muuttopolitiikkaa. Ihmisiä ei auteta missään. Niistä rahamääristä, joilla maat voisivat voi-maantua, leikataan. Tässä vallitsee valtava ristiriita. Minä mieluummin loisin Suomeen rei-lut säännöt, joilla Suomi katsoo läpi, ketkä tarvitsevat turvapaikkaa, otetaan niitä ihmisiä, jotka tarvitsevat turvapaikkaa, ja sitten olisi reilu järjestelmä, jossa me kaikki voisimme jatkaa meidän hyvää elämäämme tässä hienossa maassa.

19.21 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tätä keskustelua nyt ei ehkä tarpeettomasti kan-nata pitkittää, mutta tietysti tässä nyt kaikille kuulijoille ja seuraajille varmaan on selvää, että perussuomalaisten ja vihreiden näkemykset maahanmuuttopolitiikasta poikkeavat var-sin selvästi toisistaan. Me ehkä ajattelempa niin, että näitä kustannuksiakin pitää tarkas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2017 vp

tella ihan samalla tavalla kuin valtion menojen kaikkia muitakin momentteja, ja juuri sitäkin varten pyysin, että hallitus mahdollisimman nopeasti antaisi meille tämän selvityksen maahanmuuton kokonaiskustannuksista.

En halua missään tapauksessa, että kellekään jää sellainen vaikutelma, että perussuomalaiset eivät haluaisi, että Suomeen tulee lainkaan ulkomaalaisia. Jos Suomeen tulee ulkomaalaisia esimerkiksi työhön, se on aivan ymmärrettävää, varsinkin niissä tapauksissa, jos Suomesta ei löydy riittävää osaamista tiettyihin työtehtäviin. Mutta me emme kuitenkaan halua myöskään sitä, että tätä meidän järjestelmäämme voitaisiin väärinkäyttää. Se on aivan selvää, että asiallisin perustein Suomessa oleskelu on suotavaa, ja jos viranomaiset ovat antaneet esimerkiksi kielteisiä päätöksiä turvapaikanhakijoille, niin nekin sitten täytyy hyväksyä ja silloin hakijoiden täytyy poistua maasta tai heidät täytyy täältä poistaa.

Mutta mahdollisimman asiallista keskustelua mielellään käydään, ja ymmärrän kyllä, että nämä näkemyserot eivät tämän yhden istunnon aikana varmaan tasoitu. Hyvää keskustelua tänäänkin on kuitenkin mielestäni käyty.

19.23 Ozan Yanar vihr: Arvoisa puhemies! Jotta viimeinen sana ei jäisi edustaja Savion puheenvuoroksi, voisin sanoa, että peräänkuulutan myös maahanmuuton hyötyjen tarkastelemista. Tämmöinen retoriikka maahanmuuttajien kustannuksista on teidän viljelemäänne, ja peräänkuulutan myös hyötyjen katsomista läpi. Suomessa on monia aloja varsinkin pääkaupunkiseudulla, jotka eivät millään pärjäisi ilman maahanmuuttajien kontribuutiota, ja ehkä voisi lopettaa tämän koko keskustelun siihen, että maahanmuuttajataustaiset rakentavat tätä maata yhtä lailla. Me emme ole mikään erillinen ulkopuolinen osa tätä yhteiskuntaa, vaan olemme yhtä suomalaisia. Rakentakaamme tätä hienoa maata kaikki yhdessä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.